

Čar(b)ológ nad zlato

Kde leda bolo, tam leda bolo, kde sa voda sypala a piesok lial, žil raz jeden kráľ, ktorý mal tri dcéry. Kráľovstvo to bolo veľké a vždy bývalo v ňom veselo. Keď kráľovi už údy slabli a hlava sa sniežikom obsypala, často rozmýšľal, ktorá z troch dcér by po jeho smrti kráľovnou byť mala. A preto zvolal svoje milované dcéry a takto im riekol:

– Dcéry moje, rád by som rozhodol, ktorá z vás po mojej smrti kráľovnou bude. No predtým by som ešte rád vedel, ako ma ktorá ľúbite.

Najstaršia povedala:

– Ech, otče môj, milší ste mi nad zlato!

Prostredná pobozkala otcovi ruku a riekla:

– Jaj, otče môj drahý, ja vás ľúbim ako svoj vienok zelený.

A najmladšia, menom Maruška, povedala skromne:

– Ja vás, tatuško, ľúbim ako Čar(b)ológ, – a pozrela milo na otca.

– Ej, ty naničhodnica, či ty otca len za tolko máš, ako časopis?! – rozkriklí sa sestry. Otec sa rozhneval a nemohol uveriť, že dieťa môže ľúbiť vlastného otca ako márný Čar(b)ológ, ktorý aj najchudobnejší občan jeho kráľovstva v dome máva a ktorý sa od toho najmenšieho dieťaťa po sivovlasého úbohého deda z ruky do ruky rozdáva.

– Chod', chod' mi z očí! – okríkol sa na ňu, – keď si ma zavieraj, len ako ten Čar(b)ológ! Ak nastanú také časy, že bude Čar(b)ológ viacej platiť ako zlato, potom sa ohlás, budeš kráľovnou!

Maruška od ľútosti ani slova prerieť nemohla, nuž zobrala svoje veci, medzi nimi aj svoj oblúbený časopis a pobrala sa preč. Prešla hory a doľu a prišla do tmavého lesa. Keď jej bolo za otcom smutno, zobrala si Čar(b)ológ a veselo sa zasmiala čítajúc detské rozprávky a básne. Jednu báseň si aj zhudobnila, a tak spievajúc privolala k sebe starenku, ktorá jej pomohla v lese prežiť. A v lese jedna druhej pomáhali: Maruška starkej v chalúpke zemetala, priadla, tkala, z Čar(b)ológa rozprávky čítavala a starká jej za to jedlo a nocľah poskytla. A bývalo im veselo. Smiechu a radosti nikdy nechýbalo.

Doma za ten čas bolo sestrám parádne. Obliekali sa do najdrahších šiat, obsypali sa zlatom a strojili hostiny. Čoskoro zbadal aj otec, že je dcéram milšie zlato ako on. Zrazu mu prišla na um aj Maruška, ale čože? O tej už nebolo ani chýru, ani slychu. A tak si smutný pozval dvorného šaša, aby ho trochu rozveselil. Márne šašo vystrájal všelijaké kúsky, kráľovi na tvár úsmev neprichádzal.

– Von! – rozkričal sa kráľ. – Prived'te mi šaša, ktorý ma rozveselí! Dobré ho zaplatím. Ale sluhovia kráľovej žiadosti nevedeli vyhovieť. V celej krajine, ba ani v susedných kráľovstvách sa

nenášiel šašo, ktorý by dokázal kráľa rozosmiať.

– Prineste mi aspoň Čar(b)ológ, nech si ho prečítam! – rozkázal. Ale ani v jednom dome tohto vzácneho časopisu nebolo. Akoby sa všetky čísla pod zem prepadli.

Odvtedy kráľovské hostiny boli čudné, neveselé. Chýbalo žartu, smiechu. A hostia od kráľa odchádzali a noví neprichádzali. Načo by aj, keď tu ani nemohlo byť, čo inde u najchudobnejšieho bývalo: smiech a dobrá nálada. Namrzený chodil kráľ, dcéry boli ako obarené. Kde sa im podeli ich zlaté, veselé časy! Pomaly sa u ľudí strácala chuť pracovať. Chodili ako omámení a upadali do chorôb. Kráľ a jeho dcéry vyzerali už len ako tône, nik by ich už nebol ani poznal. Až teraz kráľ poznal, aký vzácny dar boží je smiech. Za jeden Čar(b)ológ by bol teraz zlatom vyvážil toho, kto by mu ho bol priniesol.

Medzitým sa našej Maruške vodilo veľmi dobre a veľmi veselo. O biede nevedela nič. Hoci niekedy stôl nebyval taký plný ako u tatuška, ale smiech z tváre, ktorý jej prinášal Čar(b)ológ, jej nikto odňať nemohol. Starenka ju zoznámila aj s mladými učňami, tiež fanúšikmi detských časopisov a spolu sa dali aj písať nové, ešte veselšie rozprávky a básne, až vydali nové číslo Čar(b)ológu. Šťastie bolo ešte väčšie, keď starenka rozpovedala Maruške, ako ju v kráľovstve jej otca zo dňa na deň čakajú a ako sa Čar(b)ológ stal drahším nad zlato.

– Statočne si mi slúžila, nuž, vrav teraz, čo si žiadaš za tú vernú službu? – pýtala sa starenka.

– Dobre ste ma chovali, dobre ste sa o mňa starali, stará matka! Za všetko vám iba ďakujem. Nič si nežiadam, iba nové číslo Čar(b)ológu, aby tatuškovi a celému kráľovstvu priniesol to najkrajšie čaro: smiech, – odpovedala Maruška.

– Nuž, keď si tak vážiš smiech, nech ti nikdy nechýba, – povedala naposledy starenka a s úsmevom jej dala do rúk nové číslo Čar(b)ológu.

A tak Maruška spolu s učňami sa ponáhlala medzi svojich obdarit' ich radostou. Hneď po príchode im prečítala Trpasličie dobrodružstvo, Ovocnú lásku, Ako malá Danko doma sama gazdovala, Tuliho návrat a iné poviedky z nového čísla časopisu Čar(b)ológ a všetci sa znovu veselo smiali.

A nezabudli ani na vás. Jedno číslo aj vám poslali, aby ste si ho čítavali, keď vám bude smutno a aby ste tak pokojne a šťastne žili až do konca sveta.

Katarína Mosnáková (Jánošík)
Oddelenie slovakistiky
Filozofická fakulta
Univerzita v Novom Sade